

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Hilvarenbeek

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

8 maart 2013 / rapportnummer 2735-50

1. Oordeel over het MER

De gemeente Hilvarenbeek wil naast een nieuw bestemmingsplan buitengebied, twee nieuwe bestemmingsplannen voor de landgoederen De Utrecht en Gorp & Rovert opstellen. Het doel is niet alleen om de bestaande plannen te actualiseren, maar ook om de kwaliteit van het buitengebied te verbeteren.

Omdat de voorgenomen bestemmingsplannen het kader zullen bieden voor mogelijke m.e.r.–(beoordelings)plichtige activiteiten en significante gevolgen op omliggende Natura 2000–gebieden in Nederland¹ en België² op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, wordt de plan–m.e.r.–procedure doorlopen. De gemeenteraad is het bevoegde gezag voor de vaststelling van de bestemmingsplannen en daarmee voor de m.e.r.–procedure.

Het MER is prettig leesbaar en het kaartmateriaal is duidelijk. Voor de besluitvorming over de bestemmingsplannen voor de landgoederen is voldoende informatie aanwezig. De Commissie³ signaleert bij toetsing van het MER echter nog enkele tekortkomingen in de informatie. Het gaat om informatie die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan buitengebied. De geconstateerde tekortkomingen betreffen de volgende:

- De beoordeling van de milieueffecten gaat niet uit van de maximale planologische mogelijkheden die het plan biedt, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid voor omschakeling naar of hervestiging van intensieve veehouderijen;
- Het MER mist een beschrijving van de werking van de provinciale verordening Stikstof en Natura 2000 in relatie tot het bestemmingsplan en van de uitgevoerde berekeningen waaruit kan worden afgeleid dat daarmee het worst case scenario is beschreven;
- Het MER beschrijft onvoldoende of en waar geurhinder kan optreden.

De Commissie is van oordeel dat bovengenoemde punten essentieel zijn voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan buitengebied Hilvarenbeek. Zij adviseert deze punten aan te vullen voordat het besluit over het bestemmingsplan wordt genomen. In het volgende hoofdstuk worden de punten verder uitgewerkt. Hoofdstuk 3 bevat een aanbeveling voor het vervolgtraject.

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader.

¹ Het gaat om de volgende gebieden: Kempenland-West, Kampina en Oisterwijkse Bossen en Vennen, en Regte Heide & Rielse Laag.

² Het gebied Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout.

³ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Maximaal mogelijke effecten

Bij de beschrijving van de milieueffecten voor de vergelijking in het MER moet worden uitgegaan van maximale invulling van de planologische ruimte die het ontwerpbestemmingsplan biedt. In het MER wordt niet alle ruimte die agrarische bedrijven krijgen ingevuld. Bij de effectvergelijking is de referentiesituatie vergeleken met een "reëel scenario" en niet met een maximale invulling. Zo wordt geen rekening gehouden met omschakeling naar of hervestiging van intensieve veehouderij binnen de bestemming 'Agrarisch' en 'Agrarisch met waarden'.

Verder is in de berekening van de ammoniakemissie uitgegaan van een opvulling van 50% van het bouwvlak, terwijl in de praktijk het bouwvlak voor grote intensieve veehouderijen eerder tot 70% wordt opgevuld. Onduidelijk is of dit uitgangspunt ook is gehanteerd voor de beoordeling van andere milieueffecten.

Wat betreft aspecten als ruimtebeslag, landschap en geur is het naar het oordeel van de Commissie dus niet uitgesloten dat de effecten groter kunnen uitvallen dan nu in het MER berekend is.

Wat betreft het worst case scenario met betrekking tot de ontwikkeling van de ammoniakemissie door veehouderijen verwijst de Commissie naar de volgende paragraaf.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de maximale planologische mogelijkheden van het voorkeursalternatief te beschrijven en te gebruiken in de effectvergelijking met de referentiesituatie.

2.2 Natuur

Het nieuwe bestemmingsplan maakt het voor alle veehouderijen mogelijk om uit te breiden tot een bouwvlak van 1,5 ha. Agrarische bedrijven waar nu geen vee wordt gehouden, kunnen omschakelen naar veehouderij. Hierdoor kan de bedrijfsemissie van ammoniak toenemen. In het MER wordt geconcludeerd dat vanwege de Verordening Stikstof en Natura 2000 van de provincie Noord-Brabant geen toename van de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden zal ontstaan. Deze provinciale verordening heeft als doel om een balans te vinden tussen de bescherming van waardevolle natuur enerzijds en ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische sector anderzijds.

In het MER is de werking van de verordening gesimuleerd. In de simulatie moeten bestaande stallen voldoen aan het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Alle uitbreidingen moeten voldoen aan de maximale streefemissies uit de verordening. Als een uitbreiding leidt tot een toename van de bedrijfsemissie, moet dit worden gesaldeerd met de bedrijfsemissie van een of meer stoppende bedrijven, zodat geen toename van stikstofdepositie op relevante Natura 2000-gebieden optreedt. Uit de uitgevoerde simulatie volgt dat als jaarlijks 6% van de

veehouderijen stopt, maximaal 10% van de bedrijven kan doorgroeien naar 1,5 ha.⁴ Uit deze simulatie blijkt dat bij dit specifieke scenario de gemiddelde stikstofdepositie op de Brabantse Natura 2000-gebieden per saldo afneemt.⁵

De Commissie vraagt zich af of met de verordening en de daarop gebaseerde simulatie de zekerheid is verkregen dat de stikstofdepositie vanwege uitbreiding van stallen niet kan toenemen. Het Plan-MER ontbeert een meer uitvoerige beschrijving van de werking van de verordening en van de uitgevoerde berekeningen. Zo zou met duidelijke voorbeelden kunnen worden aangetoond dat geen toename van depositie kan plaatsvinden. Deze beschrijving is wel nodig om te kunnen beoordelen of, uitgaande van de werking van de verordening, een worst case scenario is beschreven die niet leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken van nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER een meer uitvoerige beschrijving van de werking van de Verordening Stikstof en Natura 2000 in relatie tot het bestemmingsplan en van de uitgevoerde berekeningen op te nemen.

De Commissie is van mening dat, om de effecten op Natura 2000-gebieden goed in beeld te kunnen brengen, naast deze verordening ook de volgende informatie van belang is:

1. Effecten op Natura 2000-gebieden in naburige provincies (en in het buitenland). Deze gebieden vallen immers buiten de reikwijdte van de Brabantse verordening.
2. Emissies uit andere bronnen dan veestallen. De verordening betreft uitsluitend emissies van stallen. Andere emissiebronnen als mestverwerking, mestaanwending, verkeer en industrie kunnen op zichzelf en in cumulatie effecten hebben op Natura 2000-gebieden.
3. Het gegeven dat een gemiddelde afname per habitatype binnen een Natura 2000-gebied kan betekenen dat desondanks de stikstofdepositie op een specifieke locatie in dat gebied kan toenemen.
4. Andere mogelijke effecten van activiteiten waarover het bestemmingsplan kaderstellend is. De verordening richt zich alleen op het aspect stikstof op habitatypen en niet op andere mogelijke effecten, zoals verdroging, verstoring of versnippering.

Ad 1.

Mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden in België worden in het Plan-MER niet beschreven. In dit geval is echter aannemelijk dat geen negatieve effecten optreden op deze Natura 2000-gebieden als deze ook kunnen worden uitgesloten voor het gebied Kempenland-West.

Ad 2.

Andere bronnen worden in dit Plan-MER niet beschouwd. Mestbewerking (niet zijnde mestverwerking of -vergiftiging) is mogelijk, maar alleen op kleine schaal. Stikstofemissie uit mestaanwending zal naar verwachting niet toenemen vanwege dit plan.

⁴ Zie Plan-MER, blz. 53.

⁵ Zie de Tabellen 4.5 tot en met 4.7 en Figuur 4.5 op blz. 69 van het Plan-MER.

Ook andere (industriële) bronnen en verkeer zullen vanwege dit plan niet toenemen. De Commissie oordeelt daarom dat cumulatie voor stikstofemissie als gevolg van het plan niet aan de orde is.

Ad 3.

Bronnen die minder stikstof gaan uitstoten, zoals stoppende bedrijven, zijn alleen bruikbaar als ze er tezamen voor zorgen dat in het worst case scenario nergens depositie op overbelaste doelhabitattypen toeneemt. Dit hoeft geen probleem te zijn als in de berekeningen wordt aangetoond dat met voldoende stoppende bedrijven kan worden gesaldeer om te voorkomen dat een dergelijke depositietoename optreedt.

Ad 4.

Andere effecten dan stikstofdepositie zijn beoordeeld in het Plan-MER.⁶ Het MER concludeert dat geen sprake is van toename van verdroging, verstoring en versnippering. Weliswaar is sprake van enige toename in recreatieve en bewoningsactiviteiten in de omgeving van het Natura 2000-gebied Kempenland-West, maar de aanwezige instandhoudingsdoelstellingen⁷ zullen daar geen hinder van ondervinden.

Resumerend oordeelt de Commissie dat alleen het derde punt extra aandacht verdient.

2.3 Geur

In hoofdstuk 5.7 van het MER wordt de cumulatieve geurbelasting vanwege intensieve veehouderijen beschreven. De Commissie merkt op dat hierbij geen rekening is gehouden met de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Zo is geen rekening gehouden met de mogelijkheid van omschakeling naar en hervestiging van intensieve veehouderijen. Omdat geurhinder een lokaal effect is, kan ook geen rekening worden gehouden met een gemiddeld percentage stoppers per jaar.

Het is aannemelijk dat met de inzet van techniek om de ammoniakemissie te reduceren ook de totale geuremissie zal afnemen. Uit het MER blijkt echter niet hoe dit is verwerkt in de berekening van de geurbelasting.

⁶ Zie Plan-MER, blz. 71-80.

⁷ Als enige verstoringgevoelige soort is voor de Kleine modderkruiper een instandhoudingsdoelstelling in Kempenland-West opgenomen. Deze vissoort is echter niet gevoelig voor een kleine toename van verkeer en recreanten. Ook voor de betredingsgevoelige habitattypen die ter plaatse in de Natura 2000-doelstellingen zijn opgenomen is een negatief effect uit te sluiten. Het ligt niet voor de hand dat bijvoorbeeld heiden en vennen buiten de paden als gevolg van het voornemen veel meer betreden zullen worden.

Het MER beschrijft daarom onvoldoende of en waar geurhinder kan optreden als de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt worden gebruikt.⁸

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER te beschrijven of en waar, als wordt uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden, geurhinder kan optreden. Als uit die beschrijving knelpunten ten aanzien van geurhinder naar voren komen, zal ook naar een alternatief of mitigerende maatregelen moeten worden gekeken.

3. Aanbevelingen voor het vervolgproces

De opmerkingen hierna heeft geen betrekking op een essentiële tekortkoming. De Commissie hoopt met onderstaande aanbeveling een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Verkeer

Het buitengebied heeft onmiskenbare recreatieve kwaliteiten die zich slecht verhouden met de toenemende grootte en frequentie van landbouwvoertuigen bij de verdere ontwikkeling van de agrarische bedrijfstak. Het MER besteedt hieraan weinig aandacht. De Commissie beveelt aan dit aspect mee te nemen in de gemeentelijke verkeersplannen.

⁸ In de zienswijze van de Vereniging Natuur & Milieu Hilvarenbeek e.o. wordt hier ook op gewezen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hilvarenbeek

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Hilvarenbeek

Besluit: vaststellen van bestemmingsplan buitengebied en bestemmingsplannen voor de landgoederen De Utrecht en Gorp & Rovert

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14 en D14

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: De gemeente Hilvarenbeek wil de bestaande bestemmingsplannen voor het buitengebied en voor de landgoederen De Utrecht en De Gorp & Rovert actualiseren.

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 3 januari 2013

ter inzage legging MER: 4 januari 2013 tot en met 15 februari 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 11 januari 2013

toetsingsadvies uitgebracht: 8 maart 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

mr. drs. G.A.J.M. Hoevenaars (werkgroepsecretaris)

drs. S.R.J. Jansen

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. R.A.M. van Woerden

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- Startdocument Planm.e.r. Bestemmingsplan Buitengebied Hilvarenbeek, Tauw, Kenmerk R001-1207881BGE-iap-V02-NL, 16 mei 2012
- MER buitengebied Hilvarenbeek, Tauw, Kenmerk R002-1207881MLV-evp-V03-NL, 20 december 2012,
- Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Hilvarenbeek, Regels, Pouderoyen, NL.IMRO.0798.BPBGHilvarenbeek-ON01 / Ontwerp, Pouderoyen, januari 2013
- Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Hilvarenbeek, Toelichting, Pouderoyen, NL.IMRO.0798.BPBGHilvarenbeek-ON01 / Ontwerp, januari 2013
- Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Hilvarenbeek, Verbeelding, januari 2013
- Beeldkwaliteitsplan Landgoed Gorp & Rovert, locatie Rovertse Schuur, november 2012
- Beeldkwaliteitsplan Landgoed Gorp & Rovert, locatie Biehal, november 2012
- Concept ontwerp bestemmingsplan Landgoed De Utrecht, december 2012
- Concept ontwerp bestemmingsplan Landgoed Gorp & Rovert, november 2012
- Verbeelding 1 en 2 Landgoed Utrecht, december 2012
- Verbeelding bestemmingsplan Gorp & Rovert, december 2012
- Concept Regels Bestemmingsplan Landgoed Gorp & Rovert, december 2012, Plan identificatie: NL.IMRO.0798.NieuwPlan-0000
- Concept Regels Bestemmingsplan Landgoed De Utrecht, december 2012, Plan identificatie: NL.IMRO.0798.NieuwPlan-0000

De Commissie heeft kennis genomen van vijf zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 25 februari 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied Hilvarenbeek

ISBN: 978-90-421-3675-5

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

